

# ליראה את השם הנכבד והנורא

התעוררות מיוחדת בעקבות חלום מעניין – ומגיפת הקורונה ר"ל

לעילוי נשמת הגאון הגדול רבי יהודה אריה הרש"ר זצוק"ל מראשי ישיבת 'בית מתתיהו' שהיה זהיר ביותר באמירת שמות הקדושים בכוונה [נכפי שסיפרו עליו היה רועד ממש מיראה בהזכרת שם ה', עד שבכרכה תחת החופה היו צריכים להחזיק בו שהיין לא ישפך].

סיפר הרה"ג ר' ישראל טרבלסי שליט"א [ר"מ ביש"ק באשדוד, ומלפנים תלמיד מקורב להגאון הגדול רבי יהודה הרש"ר זצ"ל בישיבת בית מתתיהו]: בליל ר"ח ניסן תש"פ חלמתי חלום [כאשר עד היום לא הייתי כלל איש חלומות] ופתאום אני רואה הרבה רבנים שלא הכרתי אותם שכל אחד נראה חשוב יותר מחבירו. וביניהם אני רואה את הגאון רבי יהודה אריה הרש"ר זצ"ל – שהיה נראה במיטבו ממש, והיה מאיר באור יקרות עד שהייתי המום לראות איך הוא נראה. ונזכרתי - בחלום - שהוא נפטר וניגשתי אליו. ושאלתיו מה הוא עושה כאן הרי הוא כבר נפטר מהעוה"ז. והשיב לי: נכון, אבל באתי כעת לעוה"ז כדי לומר למה יש את המגיפה, והסביר: כי לא מכוונים באמירת שם הוי' בברכות. ואומרים שם הוי' ללא כוונה. והוסיף: ומכיון שאני כל החיים הקפדתי לומר ברכות בכוונה באמירת השמות, לכן אני זה שבאתי לומר לכם שזה הסיבה של המגיפה. ע"כ.

מאוד הזדעזעתי, ולמחרת כל היום רעדתי, וההרגשה שלי היא שזה חלום אמיתי מאוד מאוד, למרות שמעולם זלזלתי בחלומות, אך הכל היה נראה כל כך ברור, שזה היה נשמע אמיתי לחלוטין. – ולאחר מכן שמעתי מהרבנית שלו ומתלמידיו שהוא אכן מאוד הקפיד לומר שם ה' בכוונה, אך אני לא ידעתי מזה בשעת החלום.

[ומעניין שהתקשרתי מיד על הבוקר לרבנית הרש"ר לספר לה על החלום והיא אמרה לי שבדיוק ביום האתמול – בער"ח ניסן הם עלו לקבר שלו, אף שהיא צייט רק אחר שבוע, כיון שנוהגים שלא לעלות לקבר בחודש ניסן. – והעירוני שדבר מעניין הוא שאותיות "בידוד" גימטריא הוי' = 26]. ע"כ מדבריו.

## מה זאת עשה אלקים לנו

אם כן, ודאי חובתנו לפשפש ולמשמש בכל המעשים ולתקן את הכל. [ואמנם גדולי ישראל שליט"א כבר עוררו על כמה ענינים כפגעי הטכנולוגיה, חוסר צניעות הגורם ח"ו ל"ושב מאחריך". חטאי לשון הרע ובין אדם לחבירו, חילול שבת וכו']. וכמוכן, בהכל עלינו להתחזק ביותר, ובמיוחד בשני העצות שנתנו לנו חז"ל במפורש כדי להנצל מחבלי משיח, שהם לעסוק בתורה ובגמ"ח.

אך כשם שברפואה הטבעית, בזמן מגיפה וסכנה ר"ל, נאחזים בכל סוג תרופה וחיסון וסגולה ששומעים. ונזהרים מכל אזהרה של סכנה. כך כל שכן בענין זה של תשובה מחטאים שהם הגורמים האמיתיים לצרה. חובתנו להתבונן בכל דבר שמעוררים אותנו שאולי הוא הגורם, ולהשתדל לשוב עליו בתשובה שלימה.

וא"כ ראוי להתבונן בחז"ל בנושא זה שעורר הנ"ל בחלום, בזכות האי גברא רבא הגאון הגדול רבי יהודה אריה הרש"ר זצ"ל. האם אכן שייך שעל כזה דבר שאין מכוונים בשם הוי', תהיה תביעה כ"כ גדולה.

ובמיוחד כעת לאחר שאנו רואים שהנגיף רק ממשיך ומתגבר, ומחמת זה אף רוצים לעשות סגר לימים הנוראים, הרי אנו רואים שמשמים מעוררים אותנו, ועדיין

עם שמיעת אותו סיפור חלום התעורר השאלה, האם עלינו להתייחס במשהו לחלום שחלם הנ"ל? והרי לדינא הלכה היא בידו ש"דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין", וכמב' בגמ' (סנה' ל.) שאפילו בעל החלום אמר לו כך וכך מעות במקום פלוני ושל מעשר שני הם. ומצא שכך היה, מותר לו להשתמש במעות אלו.

אולם מאידך גיסא מצינו בש"ס סוגיות שלימות על עניני חלומות. ומוזכרים הרבה ענינים שנתגלו בחלומות. ואף על זמני צרות מסופר בגמ' (תענית כא:) שע"י חלום ידעו לומר בזכות מי ניצלו. וידוע הרבה סיפורים על גדולי ישראל בדורות האחרונים שעל ידי חלומות עוררו את הציבור על ענינים הטעונים תיקון וכדו'.

ועל כן מכיון שאנו יודעים בבירור שכל הנעשה בעולם הוא בהשגחה פרטית, ואין טבע ומקרה אלא הכל בגזירת עליון. ואין הערוד ממית אלא החטא ממית, וכמבואר ברמב"ם שחובה לפשפש במעשים ולתקנם, וזה מה שיסיר את הצרה, וז"ל (רפ"א מתענית): מצות עשה לזעוק ולהריע על כל צרה שתבוא על הציבור וכו', שידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להם ככתוב "עוונותיכם היטו וגו'". וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם."

לא שבנו מחטאינו. ועל כן ברור כי לפני יום הדין כדאי לנו לעשות על כך חשבון הנפש ולברר ענין זה.

והנה מצינו כבר בחז"ל איזה חטאים גורמים למגיפות, וכגון במשנה באבות (פ"ה מ"א): "שבעה מיני פורענויות באין לעולם על שבעה גופי עבירה וכו'. דבר בא לעולם על מיתות האמורות בתורה שלא נמסרו לבית דין וכו'".

ולצערינו כיום במצב דידן, יש לא רק דבר, אלא הרבה עונשים שר"ל נספחים לכך. כהפסדי ממון עצומים, וכל אחד צריך להתבודד ולהסגר בביתו, וכו' וכו'. ולפ"ר לכאו' לא היה מסתבר שכאלו עונשים חמורים יבואו על ענין זה של שם ה' שלא בכוונה. אבל האמת היא שלאחר העיון מוצאים שלא רק שכל ענין זה כתוב מפורש בתורה ובחז"ל, עוד זאת שהעונשים באופן הקורה כיום מכוונים מאוד למה שכתוב בחז"ל על כך. ולא זו בלבד אלא שמפורש בנביא ובגמ' שבסוף הגלות יהיה שכר ועונש על ענין זה של הזכרת השם כראוי. וכדלהלן.

הזכרת השם מביאה או ברכה או חלילה את ההיפך  
זה לשון הגמרא בנדרים ז': "כל מקום שהזכרת השם מצויה [שמוציא שם שמים לבטלה] שם עניות מצויה, ועניות כמיתה שנא' כי מתו כל האנשים, ותניא כל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני.

ועי"ש בר"ן טעם הדבר: מדכתיב "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך". ומדהזכרת השם למצוה מביאה ברכה ועושה, הזכרה לשוא גורמת עניות".  
ויש ראשונים שפירשו שהעונש החמור הוא כיון שכן כתוב בפרשת הקללות בכי תבוא (דברים כח, נח): "אם לא תשמור וגו' ליראה את השם הנכבד והנורא, והפלה ה' את מכותיך... [וחללים רעים ונאמנים... גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב וגו']. (רמב"ן שם כת"י, מובא בספר חרדים פ"ט, ב).

עוד מבאר הר"ן כיון שכתוב גבי שבועת שקר (זכריה ה) "וכלתו ואת עציו ואת אבניו". ובגמ' (תמורה ג): מדמי הזכרת שם לבטלה לשבועת שקר. [ועי"ש ברש"י בזכריה שהקב"ה ממתין עד שתתמלא סאת כולם, ולוקים כולם כאחת ר"ל].

### עונש נידוי

עוד מבואר שם בגמרא (נדרים ז): השומע הזכרת ה' מפי חבירו צריך לנדותו, ואם לא נידהו הוא עצמו יהא בנידוי. וכך נפסק בשו"ע (יו"ד שלד סלז) שהשומע הזכרת ה' מפי חבירו לשוא, או שבירך ברכה שאינה צריכה חייב לנדותו וכו'. [במה דברים אמורים שהיה המברך לבטלה מזיד, אבל אם היה שוגג ולא ידע שזה אסור, אסור לנדותו].

[יש מפרשים שהכוונה 'אם לא נדהו הוא עצמו יהא בנידוי', "הוא עצמו", היינו השומע שלא חש לכבוד ה' שהיה לו לנדותו בפומבי. והרמב"ן מפרש 'הוא עצמו' היינו המזכיר לבטלה. אף כילא נידה אותו שום אדם. עליו לחלוץ מנעליו ולישב בקרקע בנידוי ולבקש משלושה שיתירו לו, ואז יסלח לו בהכנעתו. (מובא בספר חרדים פ"ט, ב)].

והנה המתבונן רואה שכיום לדאבונינו מתקיים בעם ישראל ממש כעין דין נידוי ר"ל, שמוציאים אותנו מהבית המדרש, וכל אחד צריך להתרחק מחבירו ד' אמות, ואסור לו להכנס לבית חבירו. [וכמבואר בשו"ע (שם הל' מנודה ס"ב): "המנודה אין יושבין בד' אמותיו חוץ מאשתו ובניו וי"א אף בני ביתו. ואין אוכלין ושותין עמו, ואין כוללין אותו לכל דבר שצריך עשרה. ומה שנהגו לגרשו מבית הכנסת שלא ידחוק אחרים שצריכים להתרחק מד' אמותיו. ואסור ליכנס לביתו דהוי כד' אמותיו].

וישנם דינים חמורים יותר בזמן צרה של כל הציבור, שכולם נחשבים כנזופים למקום ר"ל, וכמבואר במשנה (תענית יב): כאשר התענו שוב ושוב על הגשמים ולא נענו: "ממעטין במשא ובמתן, בבנין ובנטיעה, באירוסין ובנישואין, כבני אדם הנזופין למקום". ור"ל גם זה מתקיים בנו בעל כרחנו, מיעוט במשא ומתן, ומיעוט בכל שמחה כאירוסין ונישואין. ממש כנזופים למקום.

### וזרחה לכם יראי שמי

הגמרא שם בנדרים (ח): מבארת שעל ענין זהירות זו כתוב במלאכי פ"ג: "וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה", אלו בני אדם שהן יראין להוציא שם שמים לבטלה. - ונאמרו שם בגמ' ב' שיטות אם פסוק זה יתקיים בעוה"ז שהשמש יהיה למרפא ליראין להוציא שם שמים לבטלה. או לעתיד לבוא, דאמר ריש לקיש "אין גיהנום לעוה"ב אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונים בה", שנא' זרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא. [ולא עוד אלא שמתעדנים בה שנא' ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק והרשעים נידונים בה שנא' "הנה יום בא בוער כתנור".

והנה, אותו פרק במלאכי ג', מדבר כולו על ביאת אליהו הנביא ועל חבלי המשיח הקשים באותה התקופה, "הנני שולח מלאכי ופנה דרך לפני, ופתאום יבוא אל היכלו האדון וגו', ומי מכלכל את יום בואו, ומי העומד בהראותו כי הוא כאש מצרף וכבורית מכבסים. וישב מצרף ומטהר ככסף, וטיהר את בני לוי וזיקק אותם כזהב וככסף וגו'. ושם בהמשך כתוב (פ"ט): כי הנה היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכל עושה רשעה קש וליהט אותם היום הבא וגו'. ולעומת זאת - זרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא וגו'".

הרי לנו על פי המבואר בגמ', שיהיה הצלה מיוחדת ליראי שמי אלו היראין מלהזכיר את שם ה' לבטלה.

[ועי"ש עוד פסוק ט"ז: "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. והיו לי אמר ה' צבקות ליום אשר אני עושה סגולה וגו'". ועי"ש ברש"י שהכוונה לאלו הצדיקים שידברו ביניהם איך להתרחק מהרשעים ולא להיות מושפעים מהם. וכל אלו יכתבו בספר הזכרון שינצלו מחבלי המשיח. - וכפי שכתוב בסוף ספר דניאל פי"ב: "והיתה עת צרה אשר לא נהייתה מהיות גוי עד העת ההיא, ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר" - ומי כתוב

שם? היינו אותם שנזכרו במלאכי "אז נדברו יראי ה'" איך להתרחק מהרשעים, - ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. (עפ"י רס"ג ורד"ק ועוד).

### סגולת מאה ברכות עם כוונת השם כראוי - לעצירת

#### המגיפה

ידוע סגולת מאה ברכות להציל ממגיפה. במדרש רבה פ' קרח (יח כא): שבכל יום היו מתים מישראל מאה אנשים, בא דוד ותיקן להם מאה ברכות, כיון שתיקנם נתעצרה המגיפה.

והנה לכאורה באופן כללי אנו מקיימים את זה, למי שאינו מדלג ברכות שתיקנו חז"ל לכל יום. ובשבת כשחסרים י"ג ברכות משלימים אותם במיני מגדנות וכדו'. [אמנם לכמה ראשונים הכוונה שתיקן ק' ברכות מסויימים. וא"כ שייך ברכות שלא כולם אומרים אותם כברכת המפיל, או המקדש שמו ברבים. עי' רמב"ם פ"ז מתפילה הי"ד ובי"י סי' מן]. אולם באמת נראה ששייך שאדם יקפיד על כל המאה ברכות ואעפ"י כ יחסר לו כל הענין שבזה.

שהרי בגמ' (מנחות מג:) מבואר "חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעימך כי אם ליראה את ה' אלוקיך וגו'". [נפירש"י דנלמד מ"אל תיקרי מה אלא מאה, ותוס' פי' דיש מאה אותיות בפסוק וכו']. וביארו בזה המפרשים (קרבן אורה שם ובקצשו"ע) דהכוונה היא שעל ידי המאה ברכות נוכל לקיים את מה שה' שואל מעימנו ליראה ולאהבה וכו', כי מאה פעמים ביום נחזור על זה שה' הוא אלוקינו. (ואינו דומה השונה פרקו מאה פעמים וכו').

וא"כ פשוט שכל זה הוא דווקא כשאומרים מאה ברכות בכוונה, ומאה פעמים מכוונים בשם ה' אלוקינו, שאז במאה חזרות כאלו אנו מקיימים את מה שה' אלוקינו שואל מעימנו במשך כל היום, וזה מה שעוצר את הנגף! וא"כ אם נקפיד לכל הפחות בברכות שאנו אומרים בכל יום, בשמו"ע ובשאר הברכות, לכיון בשם ה', יהיה בזה גם את הסגולה הגדולה בעז"ה לעצור את נגף המשחית!

#### חומרת ברכה לבטלה כשבועת שוא

הזכר לעיל ביאור הר"ן שהסיבה לעונש החמור של "כל מקום שהזכרת השם מצויה [שמוציא שם שמים לבטלה] שם עניות מצויה", הוא כיון שהזכרת השם לבטלה דומה לשבועת שקר כמבואר בגמ' תמורה ג:.

והנה מצינו חידוש גדול ברמב"ם שכשמזכירים את השם בתוך ברכה, לבטלה, כגון שאינה צריכה. זה עוד יותר חמור מהמזכירו לשוא ללא ברכה! והרי זה ממש כשבועת שוא! ועובר בלא תשא! וכלשון הגמ' (ברכות לג): כל המברך ברכה שא"צ עובר משום לא תשא. וז"ל הרמב"ם (פ"א מברכות ה"ו): כל המברך ברכה שאינה צריכה הרי זה נושא שם לשוא. והרי הוא כנשבע לשוא! וכ"כ הרמב"ם בהלכות שבועות (פי"ב ה"ט): השומע הזכרת השם מפי חבירו לשוא, או שנשבע לפניו לשקר, או שבירך ברכה שאינה צריכה שהוא עובר משום נושא שם ה' לשוא כמו שביארנו בהלכות ברכות. הרי זה חייב

לנדותו וכו'. [והרבה כתבו שלדעת הרמב"ם הוא דאורייתא. ואמנם הח"א בנשמ"א (ה,א) תמה בזה מסברא איך יתכן דעל ידי ברכה חמור יותר מאשר בלי ברכה. אך לסוברים שזה אכן חמור יותר, על כרחך דכשם ששבועה לשוא חמורה יותר מאשר הזכרה לשוא ללא שבועה, כי זה עם הכוח הנורא של שבועה. כך כעין זה כאשר מזכיר ברכה לשוא, זה חמור יותר כי משתמש עם כוח של ברכה. וכשם שכשצריך ברכה לא מספיק שיודה וכו' אלא צריך לומר עם טופס ברכה. ויש לזה כוח מיוחד. כך גם כשזה לשוא, זה חמור יותר כשזה בתוקף של ברכה. וכמדו' שכן שמעתי ממו"ר רבינו ראש הישיבה זצוק"ל בשיעורו לשבועות לה. - ואמנם שיטת התוס' ועוד ראשונים ליהפך, שרק בהזכרת השם לשוא, ללא ברכה, עוברים ב"את ה' אלקיך תירא", אך בתוך ברכה אין איסור דאורייתא, אלא מאסמכתא בעלמא מפסוק לא תשא. (עי' מ"ב רט"ו סק"כ).

ואיסור נוסף יש לדעת הרמב"ם גם בלא ברכה (שם הי"א): ולא שבועה בלבד היא שאסורה, אלא אפילו להזכיר שם מן השמות המיוחדים לבטלה אסור ואעפ"י שלא נשבע. הרי הכתוב מצוה ואומר "ליראה את השם הנכבד והנורא", ובכלל יראתו שלא יזכירו לבטלה". - ומבואר בזה א. בכל הזכרה לבטלה גם שלא בשבועה ולא בברכה, עובר משום "ליראה את השם הנכבד והנורא". או משום "את ה' אלקיך תירא". ב. וכשעובר על זה בתוך ברכה לשוא, להרמב"ם זה יותר חמור ועובר על זה גם ב"לא תשא", וחמור כשבועת דשוא. וכ"כ בשו"ע ס"ס רטו.

#### -----חומרת "לא תשא את שם ה' אלוקיך לשוא" והזכרה ללא כוונה

והנה כבר מבואר בגמ' (שבועות לט.) "שכל העולם כולו נדדעזע בשעה שאמר הקב"ה בסיני "לא תשא את שם ה' אלוקיך לשוא", וכל עבירות שבתורה נאמר בהן ונקה, וכאן נאמר "לא ינקה" [כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא. וכל עבירות שבתורה נפרעין ממנו, וכאן ממנו וממשפחתו, ומכל העולם כולו. [ונאמר - מפני אלה אבדה הארץ, וכתוב על כן תאבל הארץ ואומלל כל יושב בה]. ועע"ש וביומא פה. דלאו דלא תשא חמור יותר מכל חייבי לאוין, והוא כחייבי כריתות ומיתות בי"ד שתשובה תולה ויוהכ"פ מכפר. [ועיי"ש במהרש"א שביאר דשמו של ה' ית' הגדול הוא קיומו של עולם ויסודו שבו ברא העולמות כמ"ש "כי בקה ה' צור עולמים" ולכן המשיא שמו לשוא הוא מתיש כח פמליא של מעלה].

וא"כ לא פלא שר"ל שייך עונשים חמורים ביותר על כל הזכרת השם לשוא, וכנ"ל, כמבואר בקללות בכי תבוא: "אם לא תשמור וגו' ליראה את השם הנכבד והנורא, והפלה ה' את מכותיך... וחליים רעים ונאמנים... גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב וגו'. - וכל שכן כשדאבוינו מצוי מאוד ברכות לבטלה וברכה שא"צ, כאשר אומרים את הברכות כמתעסק, ולא זוכרים אם בירכו או לא,

חוזרים ומברכים שוב וכדו'. – ועל זה מצינו עונשים חמורים כל כך, עד שכל העולם כולו נזדעזע בשעה שאמר הקב"ה בסיני "לא תשא את שם ה' אלוֹקֶיךָ לשווא". ונפרעין על כך מכל העולם כולו! כנ"ל.

אמנם כפי הנראה לא רק הזכרת שם ה' לשוא, הוא חמור כל כך אלא גם כשמזכיר כדין אך אינו נאמר בכוונה וביראה, שחסר ב"את ה' אלוֹקֶיךָ תירא". וחסר ב"ליראה את השם הנכבד והנורא!"

וכך מבואר בחיי אדם וז"ל (ה,א): **וצריך האדם ליזהר מאוד שיברך ביראה ובכוונה רצויה, ושלא יברך ח"ו שום ברכה לבטלה.** והמוציא שם שמים לבטלה עובר על מצות עשה: "את ה' אלוֹקֶיךָ תירא", (דברים ו', י"ג) וכתוב: "אם לא תשמור וגו' ליראה את השם הנכבד והנורא" וכו', (דברים כ"ח, נ"ח), כי זה הוא **מכלל היראה שלא להזכיר שמו הגדול כי אם בדרך שבח וברכה מה שמחויב, אבל לא לבטלה.** ויירא ויזדעזעו איבריו בשעה שמזכיר השם, ולא שם המיוחד בלבד, אלא כל השמות שאינן נמחקים המיוחדין לשמו הגדול ברוך הוא. ואפילו בכל לשון, אסור. ומוסיף שם החיי אדם מעשה נורא ממנו יש ללמוד כמה חמור הזכרת השם בתפילה ללא כוונה שהיא ח"ו כהוצאת ש"ש לבטלה! וז"ל: **וכדי להלהיב לב אנשים לגודל הזהירות בזה, אעתיק מעשה רב:** "גדול אחד אנגיד, ושמע בבית דין של מעלה קול רעש גדול: פנו מקום לצדיק אחד שנפטר, וקבלוהו בכבוד גדול ונתנו לו ספר תורה בזרועו ושאלוהו: קימת מה שכתוב בזה: ואמר הן. ואמרו: מי מעיד בך? ובאו המלאכים שנבראו מהמצוה אשר עשה עד אין מספר והעידו בו, זה אומר: נבראתי ממצוה זו וכו'. אחר כך, הביאו לפניו ארבעה "טורים" ושאלוהו: קימת תורה שבעל פה? ואמר: הן! ומי מעיד? ובאו המלאכים, כנ"ל, אחר זה שאלוהו: **נזהרת מלהוציא שם שמים לבטלה? וידום. חזרו ושאלו, אשתיק ולא אמר להו ולא מידי.** והכריזו אחר עדות, ובאו גדודי מלאכי-חבלה לבושי שחורים והעידו: זה אומר, נבראתי ביום פלוני כשהוציא אזכרות כך וכך **בתפילה בלא כונה, וזה אומר כך.** ויקרעו שמלותם כל הבית דין של מעלה, וגם

### יראת אנשים מלומדה

עוד מצינו קללה נוראה בישעיה (פכ"ט, יג) "יען כי ניגש העם הזה, בפיו ובשפתיו כיבדוני וליבו רחק ממני, ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה, לכן הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא ואבדה חכמת חמיו ובינת נבוניו תסתתר". - לדאבוניו אנו רואים בעינינו איך התקיים בדורנו קללה זו. וכבר שמעתי בזה מרבינו מרן ראש הישיבה זצוק"ל שהסיבה לכך כתובה בפסוק זה, מחמת שיראים את ה' מצות אנשים מלומדה, ומכבדים את ה' רק בפה ולא בלב.

א"כ כאשר מתעוררים בעז"ה להתחזק בענין זה שלא להזכיר ש"ש ללא כוונה, ולכה"פ בבחינת "פתחו לי פתח כחודו של מחט", להתחיל לעבוד על זה לאט לאט בברכות ובשמו"ע. מקיימים בכל פעם ופעם מ"ע דאת ה' אלוֹקֶיךָ תירא. ומצות ליראה את השם הנכבד והנורא. ומצות "מה ה' אלוֹקֶיךָ שואל מעימך כי אם ליראה". ובנוסף לכך כל חיזוק בזה: א. מפקיע ממצב של מצוות אנשים מלומדה, ומקרב יותר את הלב לשפתים. ב. מציל מהקללות של "אם לא תשמור וגו' ליראה את השם הנכבד והנורא, והפלה ה' את מכותיך... וחללים רעים ונאמנים... ר"ל. ג. וניצלים מהעונש הנורא על "לא תשא וגו'. ד. ואדרבה זה מביא ברכות של "בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך". ד. ויש בכך גם סגולת מאה ברכות להציל ממגיפה. ה. ועי"ז בעז"ה יזכה ל"וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא".

ו. ואולי נזכה בזה גם כן להכלל בכלל ההבטחה: "אשגבהו כי ידע שמי, יקראני ואענהו, עמו אנכי בצרה, אחלצוהו ואכבדהו, אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי".

ויה"ר שכולנו נזכה לכך בב"א.

### ----- הערה בענין כוונת השמות

בשולי הדברים חשוב להוסיף להבהרת הסוגיה, שכפי הנראה הכוונה הנצרכת בהזכרת השם מדין את ה' אלוֹקֶיךָ תירא. ומדין "ליראה את השם הנכבד והנורא", וכדי להחשב כ"יראי שמי". אין צורך לכיין את כל פירוש כתיבתו "היה הווה ויהיה" וכו'. אלא בסתמא לחשוב שהוא אדון הכל. נולא מיביעיא למובא במ"ב סי' ה' הכרעת הגר"א שרק בפסוק ראשון של שמע צריך לכיין גם פירוש כתיבתו. אלא אף לדעת הטושו"ע נראה שזהו תוספת כוונה הנצרכת לכיין בכל אחד מהשמות את השם המיוחד לו. אבל מצד היראה לחוד סגי בזהירות להזכיר השם הגדול, וכלשון החיי אדם הנ"ל: **שיברך ביראה ובכוונה רצויה, ויירא ויזדעזעו איבריו בשעה שמזכיר השם.** – והיינו שלא יזרוק הברכה מפיו. וישים לב כל פעם שהוא מזכיר את שמו הגדול והנורא. (וע"ע אג"מ או"ח ח"ה סי' ה).

והנה ידוע עצתו של בעל האשל אברהם מבוטשטאטש לומר כל בוקר תנאי: "הריני מכיין בכל פעם שאזכיר וכו'". אמנם נראה פשוט שזה מועיל רק לענין התוספת כוונה, למה מכיין כל שם. [וזה דומה למה שהוכיח הא"א שמצינו תנאי כזה שיועיל לענין כתיבת סת"ם לקדש את השמות]. אבל לענין הכוונה הפשוטה כל פעם שמזכיר את השם, לכיין שהוא מזכיר שם ה', זה פשוט שחייבים, גם מצד כוונת המילים, וגם מצד היראה בהזכרת השם. ולא שייך תנאי על פירוש המילים כמו שלא שייך לכיין פעם אחת ביום בתפילה ולהתנות שכוונה זו תועיל לכל תפילותיו. (וכ"כ בפסק"ת בשם שו"ת בצל החכמה ושו"ת אז נדברו). וה' יאר עינינו בתורתו הקדושה ויזכנו לקיימה כראוי, ולזכות לכל ברכותיה.